

SŁOWO WSTĘPNE

Oddawany do rąk publiczności zeszyt mieści niektóre (co się dalej wyjaśni) teksty referatów wygłoszonych na sesji naukowej "Badacze Kochanowskiego" zorganizowanej przez Zakład Literatury Staropolskiej i Nauk Pomocniczych byłego Instytutu Filologii Polskiej UŁ przy współpracy Kuratorium Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Łodzi w dniach 25-26 maja 1981 r.

Zgromadzenia ku czci Jana Kochanowskiego mają u nas szczytne tradycje. Trzechsetna rocznica śmierci poety uczczona została zjazdem w Krakowie (1884), pierwszym w historii badań literackich w Polsce urządzanym na tak wielką skalę, zjazdem o ogromnym znaczeniu. Grupował on, co było trudne w warunkach niewoli, uczonych z różnych zaborów. Po raz pierwszy przedyskutowano wspólnie w sposób tak dogłębny zasadnicze sprawy w zakresie metodologii badań literackich, a także rozważano problem, jak wydawać teksty staropolskie. Pod patronatem zjazdu narodziła się nowoczesna metodologia badań literackich w Polsce, nowoczesne edytorstwo polskie. Dwa pierwsze tomy pomnikowego wydania "Dzieł wszystkich" Jana Kochanowskiego były już gotowe na zjazd, ale inicjatywą zjazdu powołano do życia serie wydawnicze: Biblioteka Pisarzy Polskich i Corpus antiquissimorum Poëtarum Poloniae Latinorum usque ad Joannem Kochanovium, oddając obie pod opiekę Akademii Umiejętności w Krakowie.

Obie wymienione serie przetrwały do końca istnienia Polskiej Akademii Umiejętności, tj. do 1951 r. Wydanie pomnikowe Jana Kochanowskiego "Dzieł wszystkich" jest do dziś jedynym pełnym wydaniem naukowym poety czarnooleskiego; edycja mająca je zastąpić dopiero kiełkuje. Zjazd im. Jana Kochanowskiego z 1884 r. był jedynym podobnym obradującym w ciągu całego wieku XIX, był jednym z kilku w latach niewoli; doszły: zjazd Rejowy w Krakowie (1905), zjazd im. Juliusza Słowackiego we Lwowie (1909), zjazd Skargowski w Krakowie (1912).

Niewiele podobnych odbyło się w niepodległej Polsce w dwudziestolecu międzywojennym, właściwie dwa tylko: drugi z kolei zjazd im. Jana Kochanowskiego w Krakowie (1930), w czterechsetną rocznicę urodzin poety, zjazd im. Ignacego Krasickiego we Lwowie (1935). Plon naukowy obu zjazdów był znakomity. Ze zjazdem im. Jana Kochanowskiego wiązało się wydanie "Pamiętnika Zjazdu Naukowego im. Jana Kochanowskiego..." (1931); osobnego tomu o mniejszym nieco znaczeniu pod podobnym tytułem, "Pamiętnik II Ogólnopolskiego Zjazdu Polonistów w Krakowie..." (1931), wreszcie ważnego tomu "Kultura staropolska" (1932). W dniach zjazdu odegrano "Odprawę posłów greckich" na dziedzińcu Collegium Maius, tamże pokazano grę w szachy według "Szachów" J. Kochanowskiego, wystawiono "Pieśń świętojańską o Sobótce" w Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie. Wśród publikacji związanych z Rokiem Kochanowskiego rewelacyjna pod względem metodycznym była "Bibliografia dzieł Jana Kochanowskiego (wiek XVI i XVII)" opracowana przez Kazimierza Piekarskiego. Był to pierwszy na naszej ziemi zjazd ze sporym udziałem gości zagranicznych, pierwszy moment w dziejach narodu, w którym z całego świata szano hołdy kulturze staropolskiej.

W Polsce Ludowej nie brakuje zjazdów i sesji naukowych. Lata 1980-1984 są w jakiejś mierze latami Jana Kochanowskiego. Każde niemal środowisko czci czarnoleskiego poetę sesją naukową i publikacją materiałów stanowiących jej plon. Z pewnością nie wszystkie zostaną tu wymienione, bo mogły być tak kameralne, że nie wychwycono ich centralnie, albo dotąd nie opublikowane materiały ważnych sesji nie doszły do wiadomości podpisanego.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Kielcach, mająca Jana Kochanowskiego jako patrona, uczciła poetę małą sesją w Bocheńcu koło Kielc już w maju 1979 r. Tom 16 "Biuletynu Kwartalnego Radomskiego Towarzystwa Naukowego" (1979, z.4) grupujący referaty wówczas przedstawione (pierwszą prelekcję wygłosił Tadeusz Ulewicz) otrzymali uczestnicy sesji trzydniowej w maju 1980 r., odbytej w Radomiu i w Kielcach wraz z odwiedzeniem Sycyny, Zwoleń i Czarnolasu. Głównym organizatorem był doc. Jan Paćławski, prorektor WSP w Kielcach, prelegentami - naukowcy z wielu ośrodków. Tom studiów "Ziemia Kielecka w hołdzie Janowi Kochanowskiemu" pod redakcją Tadeusza Ulewicza już się ukazał.

Jednym z pierwszych ośrodków czczących J. Kochanowskiego sesją naukową był poza Kielcami Olstyn. Z inicjatywy doc. Jądwigi Rudnickiej, wykładającej w tamtejszej WSP, zorganizowano już z początkiem 1980 r. jednodniową sesję; po paru miesiącach z podobną inicjatywą wystąpił tamtejszy Oddział Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza i sesję zrealizował.

Sesja dwudniowa odbyła się w Zielonej Górze staraniem tamtejszej WSP (główny organizator: doc. Władysław Magnuszewski). Udział wzięli także wybitni naukowcy z całej Polski. Analogiczną zorganizowano w Sosnowcu, staraniem głównie doc. Zbigniewa Jerzego Nowaka (UŚl.). Materiały obu sesji już wyszły.

Rezonans sesji IBL PAN (październik 1980) i sesji zorganizowanej przez Uniwersytet Warszawski był ogólnopolski. Referaty wygłoszone w obu sesjach ukazały się w dwu osobnych, potężnych tomach. Odbyła się również dobrze zorganizowana staraniem WSP w Rzeszowie sesja w pobliskim Łańcucie. Odbyła się także sesja w Słupsku, w Lublinie, ponownie w Warszawie, w Krakowie (dwie ostatnie w 1984 r. - o dużym znaczeniu), w Poznaniu, poświęcone zagadnieniom antyku u Kochanowskiego, i inne.

Sesja poświęcona badaczom Kochanowskiego nie jest pierwszą odbytą na terenie Łodzi. Wiosną 1980 r. Zakład Literatury Staropolskiej i Nauk Pomocniczych UE wspólnie z Kuratorium Oświaty i Wychowania a także z Pałacem Młodzieży zorganizował jednodniową sesję dla nauczycieli i dla uczniów, którą na jesieni powtórzono w Pabianicach z inicjatywy miejscowego prężnie działającego Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza.

Cykl wykładów pt. "Badacze Kochanowskiego", przedstawiany na sesji majowej z 1981 r., pomyślany został jako załączek zbiorowego dzieła, które - miejmy nadzieję - kiedyś zostanie ostatecznie ukształtowane i opublikowane. Gdy Wydawnictwo Literackie zainicjowało tom zbiorowy pt. "Jan Kochanowski. Interpretacje", pora na wypracowanie analogicznego tomu pt. "Badacze Kochanowskiego". Sesja nie jest obmyślona na zaproszenie gości z zagranicy czy też na włączenie do naszych prac wszystkich wybitnych uczonych współczesnych pracujących nad Kochanowskim.

Zespół pracujący nad literaturą polską w UE ma pewne osiągnięcia w zakresie obranym jako temat sesji. W ramach sesji ra-

domsko-kieleckiej wystąpiliśmy z pięcioma referatami (jeden wygłoszony, inne złożone do książki zbiorowej), przedstawiającymi fragmenty z dziejów badań nad Kochanowskim. Wszystkie przesłane do książki radomsko-kieleckiej zostały tam wydrukowane, a na sesji łódzkiej jedynie przedstawione. Są to prace:

Jerzy Starnawski: *Od Reja do Krasickiego. Najdawniejszy okres w dziejach sławy Kochanowskiego.*

Józef Duk: *Felicjan Faleński - badacz Kochanowskiego.*

Jadwiga Kuczyńska: *Bronisław Chlebowski - badacz Kochanowskiego.*

Maria Wichowa: *Józef Kallenbach i Stanisław Dobrzycki jako badacze Kochanowskiego.*

Krystyna Płachcińska: *Stanisław Windakiewicz jako badacz Kochanowskiego.*

Jedną z naszych koleżanek Anna Szwedziakówna, zajęła się Jacques'em Langladom jako badaczem czarnoleskiego poety i artykuł na ten temat ogłosiła w "Poezji" (1980, nr 8/9). Podpisany przedstawił na sesji sosnowieckiej pracę, która - w wymiarze trzech arkuszy - ogłoszona została w materiałach sesji pt. "O Janie Kochanowskim w mowie i na ziemi Ronsarda". Na drugiej z kolei sesji sosnowieckiej podpisany przedstawił referat o Stanisławie Lempickim jako badaczu Kochanowskiego, a Danuta Mazanowa - o Stanisławie Tarnowskim.

Spośród gości przybyłych na sesję nestor grona, prof. Jan Nowakowski, przeznaczył pełny tekst referatu do książki radomsko-kieleckiej; doc. Jadwiga Rudnicka, która referat pt. "Jan Kochanowski w podręcznikach Komisji Edukacji Narodowej" po raz pierwszy wygłosiła na sesji olsztyńskiej, przesłała go już wcześniej redakcji "Przeglądu Humanistycznego". Ukazał się w numerze 3 z 1981 r. Referaty doc. Zbigniewa Jerzego Nowaka pt. "Kazimierz Brodziński jako badacz Kochanowskiego" i dr Zofii Kaślińskiej-Nowakowej pt. "Kochanowski w sztukach plastycznych" weszły do książki sosnowieckiej.

Zapowiedziany w programie referat prof. Tadeusza Ulewicza pt. "Julian Krzyżenowski jako badacz Kochanowskiego" nie mógł być wygłoszony, gdyż w dniach, w których sesja łódzka obradowała, jego autor przyjmował w Uniwersytecie Mediolańskim zasłużony dok-

torat honoris causa. Ukazał się jako wstęp do tomu gromadzącego prace J. Krzyżanowskiego o Kochanowskim.

Zeszyt prezentowany mieści zatem pracę Aliny Nowickiej-Jeżowej o Kochanowskim w oczach siedemnastowiecznych poetów, a następnie pięcioro autorów przedstawia sylwetki pięciu uczonych jako badaczy Jana Kochanowskiego: Janusz Kapuścik - Wacława Aleksandra Maciejewskiego; Hanna Krajewska - Jana Rymarkiewicza; Zofia Głombiowska - Józefa Przyborowskiego; Michał Fidelus - Romana Plenkiewicza; Władysław Berbelicki - Aleksandra Brücknera. Ze względu na interesującą głosę doc. Jadwigi Rudnickiej do referatu prof. Jana Nowakowskiego drukujemy krótkie streszczenie pracy J. Nowakowskiego publikowanej w całości w tomie radomsko-kieleckim, a nadto głosę J. Rudnickiej i drugą - podpisanego.

Redaktor zeszytu ma dalsze plany kontynuowania cyklu, do pewnych tematów potrzebuje współpracowników.

ŁÓDŹ, 1981 r.

Jerzy Starnawski

Jerzy Starnawski

FOREWORD

The Volume "Following Kochanowski" contains some papers which were read during symposium "Kochanowski Investigators", organized by The Old Polish Literature and Auxiliary Science Institution of the former Polish Philology Institution UŁ, with the corporation of the school superintendent's office in Łódź, on the 25-26 th May 1981. The autor signaled the subject matter of the papers which were published in Radom-Kielce and this one volumes.